

بررسی میزان اثربخشی روش های ایجاد انگیزه در یادگیری دانش آموزان دوره ابتدایی

محسن توده رنجبر^۱، فاطمه عراقی^۲

^۱ کارشناس ارشد پژوهشگری علوم اجتماعی دانشگاه خوارزمی تهران.

^۲ کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه پیام نور تهران.

نام نویسنده مسئول:

فاطمه عراقی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۱۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۴/۱۸

چکیده

دانش آموزان در هر پایه تحصیلی که قرار داشته باشند به انگیزه و اشتیاق برای مطالعه درس ها نیاز دارند. ایجاد انگیزه در دانش آموزان به ظاهر یک کار دشوار است اما با یک برنامه ریزی دقیق به راحتی قابل انجام است. والدین به آینده کودکان خود بسیار اهمیت می دهند و انتظار دارند دانش آموزان در هر زمانی با انگیزه بسیار بالا درس ها را مطالعه و آن ها را یاد بگیرند. اما این انگیزه خود به خود ایجاد نمی شود. پژوهش حاضر راههای ایجاد انگیزه جهت یادگیری بهتر در دانش آموزان را از دو دیدگاه دانش آموزان و معلمان مورد بررسی قرار داده است و هدف تحقیق شناخت راههای بهتر یادگیری و ایجاد انگیزه بیشتر در فراگیران و همچنین شناخت میزان رابطه بعضی از متغیرهای اثرگذار در یادگیری است. در پژوهش برای توصیف آماری داده ها، میانگین و انحراف استاندارد نمره ها و واریانس محاسبه شد و برای هر کدام از مجموعه نمرات در رابطه با متغیرهای مستقل و متغیر وابسته نمودار هیستوگرام ترسیم گردید. برای قضاوت بر روی فرضیه ها از آزمون T تست بنا به ضرورت استفاده شد. نتایج فرضیه های طرح شده در تحقیق عبارتند از فرضیه ۱: بین مقدار تکلیف و یادگیری دانش آموزان ارتباط و همبستگی معنی داری وجود دارد. فرضیه ۲: بین مشارکت دانش آموزان در فعالیتهای کلاسی و یادگیری آنان ارتباط و همبستگی معنی داری وجود دارد. فرضیه ۳: ارائه درس جدید با یادآوری مطالب از پیش آموخته با یادگیری بهتر دانش آموزان ارتباط و همبستگی معنی داری وجود دارد. فرضیه ۴: بین استفاده از پاداشهای بیرونی و میزان یادگیری دانش آموزان ارتباط معنی داری وجود دارد. فرضیه ۵: با توجه به نتایج بدست آمده بین آگاهی دانش آموزان از فعالیتهای آینده و یادگیری آنان تفاوت معنی داری وجود ندارد. فرضیه ۶: بین ارائه درس به صورت بدیع و غیرمعمول و یادگیری دانش آموزان همبستگی معنی داری وجود دارد. فرضیه ۷: بین پرسش های تدریجی و مستمر و میزان یادگیری دانش آموزان ارتباط و همبستگی معنی داری وجود دارد. **واژگان کلیدی:** اثربخشی، ایجاد انگیزه، یادگیری، دوره ابتدایی.

مقدمه

آموزش و یادگیری، از دیر باز نقش اساسی در تداوم و بقای جوامع بشری ایفا کرده است. رشد و توسعه جوامع بشری بدون توجه به آن امکان پذیر نمی باشد. آنچه در آموزش و پرورش بیش از همه دارای اهمیت است یکی رشد طبیعی یا رسش و دیگری انگیزش و ترکیبی از آنهاست زیرا در پرتو این عوامل است که دگرگونی های شاگردان ایجاد می شود. منظور از انگیزش عوامل محیطی مؤثر در ایجاد حرکت و نیروی درونی است که محرک واقعی فرد برای آموزش و یادگیری تلقی می شود که در برنامه آموزشی باید هر دو عامل یعنی رشد طبیعی و نیروهای انگیزشی درونی و بیرونی مد نظر قرار گیرند تا برنامه یادگیری به نحو شایسته ای تحقق یابد (دیانی و تقی پناهی، ۱۳۸۷).

در چهارچوب کلاس درس، انگیزش به خصوصیات رفتاری نظیر علاقه، هشیاری، توجه، تمرکز و پشتکار اطلاق می شود. این جنبه های انگیزشی جنبه هایی هستند که معلم مستقیماً در کلاس با آنها سروکار دارد. اگر دانش آموزی به درس توجه نکند، به گفته های معلم وقعی ننهد و تکالیف خود را انجام ندهد، بالطبع یاد دادن مطلب به او بسیار دشوار خواهد بود. هم چنین مریبان آموزشی با خصوصیات انگیزشی دراز مدت نیز سروکار دارند. برای مثال، معلم دبستان، نه تنها می خواهد که کودکان به درس و کلاس توجه کنند، بلکه مایل است به آنان بیاموزد که در زندگی آینده خود نیز از خواندن لذت ببرند (همان منبع).

بیان مسأله

در بستر زمان توجه به نیازهای اجتماعی و مقتضیات فرهنگی و علمی موجب استفاده از شرایط و امکانات موجود خواهد شد و ایجاد تغییرات مثبت در روشها مخصوصاً در امر آموزش و شیوه های یادگیری مطلوب اهمیت خاصی برای برنامه ریزان درسی و طالبان علم و دانش خواهد داشت. از این رو راهکارها و روش هایی که قبلاً برای آموزش و یادگیری بکار می رفت الزاماً ثابت و تغییرناپذیر نیستند و چه بسا تجدید نظر و اتخاذ روش های آسانتر و کاربردی را می طلبد و از طرف دیگر با عنایت به اینکه یکی از شاخص های توسعه نیروی انسانی، تربیت انسانهای فرهیخته و کارآمد در زمینه های مختلف علمی و تکنولوژیکی است اهمیت قضیه دو چندان می شود (رحیمی، ۱۳۹۳).

با عنایت به اینکه یکی از مشکلات که هم اکنون از سوی صاحبان و دست اندرکاران تعلیم و تربیت و اولیای دانش آموزان مطرح می باشد این است که دانش آموزان انگیزش لازم را جهت یادگیری مطلوب از خود نشان نمی دهند چنانکه این مسئله در اکثر صورتجلسات شورای معلمان مدارس یا در مراجعه تعدادی از اولیای دانش آموزان به هسته های مشاوره ادارات آموزش و پرورش و همچنین در جلسات مدیران واحدهای آموزشی به کرات طرح می شود (همان منبع).

بی شک نداشتن علاقه و انگیزه جهت یادگیری مانند دیگر مسائل و مشکلات ریشه ها و علتهای متعددی دارد که با شناخت آنها می توان راه های مناسب یادگیری و ایجاد انگیزه را در جوانان در امر تحصیل و هدایت آنان بر اساس انگیزه های شناسایی شده می تواند نقش عمده ای در باروری استعدادهای نسل نو خواسته ایفا نمود (فراهانی و عرب بیگی، ۱۳۹۷).

از این طریق می توان به توسعه نیروی انسانی مؤثر که از مهمترین شاخصهای توسعه جامعه به شمار می رود کمک کرد همچنین شناسایی مفهوم انگیزش و عوامل ایجاد کننده انگیزه از قبیل پاداش دادن یا مشارکت در جریان تدریس و... تاثیر آنها بر فرایند یادگیری فراگیران به معلم کمک خواهد کرد تا در طرح و اجرای برنامه های آموزشی خود روشهای بهتری را بکار گیرند و در فراگیران هم منجر به پرورش و باروری استعدادهای آنان شده و امر یادگیری را تسهیل می کند (همان منبع).

بنابراین در این تحقیق راههای ایجاد انگیزه در دانش آموزان دوره ابتدایی جهت یادگیری بهتر مورد بررسی قرار می گیرد.

اهمیت موضوع

تجارب کشورهای توسعه یافته در دهه های گذشته مبین این واقعیت است که سرمایه گذاری در حوزه آموزش پایه ارتباط معناداری با بهره وری اقتصادی دارد بر این اساس در تمام کشورهای دنیا متناسب با توان اقتصادی آنان در راه توسعه آموزش و پرورش و رشد دانش و آگاهی های فکری سرمایه گذاری می شود و مبالغ قابل توجهی از بودجه سالانه کشورها به تعلیم و تربیت

اختصاص می یابد که قسمت اعظم آن بدون اینکه به تحقق هدف مورد نظر که همان یادگیری بهتر و نهایتاً بهبود کیفیت آموزشی و ارتقاء سطح توسعه جامعه در زمینه های صنعت، کشاورزی، دامداری و تکنولوژی و... می باشد به هدر می رود (کارول دوک، ۱۳۹۹) در کشور ما نیز با عنایت به اینکه جمعیت جوان و مدرسه بیشترین رقم را به خود اختصاص داده است و از جمعیت ۸۴ میلیون و ۵۵ هزار نفری جامعه بر اساس آمار سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ تعداد ۱۵ میلیون دانش آموز در ۱۱۰ هزار مدرسه دولتی و غیر دولتی که تعداد ۸ میلیون و ۲۷۸ هزار و ۲۸۲ نفر دانش آموز ابتدایی در ۳۱۰ هزار و ۴۶ کلاس درس در مقطع ابتدایی در مدارس کشور مشغول به تحصیل می باشند که نزدیک به ۵۵/۲ درصد دانش آموزان کل کشور را شامل می شود. برای تعلیم و تربیت رسمی این قشر عظیم بودجه هنگفتی از امتیازات سالانه کشور صرف می شود و این بودجه با افزودن مشارکتهای مردمی باز هم بیشتر می شود (برزعلی، ۱۳۹۵).

بنابراین به منظور جلوگیری از به هدر رفتن منابع و سرمایه های ملی جامعه و اتلاف وقت دانش آموزان در فرآیند یادگیری و همچنین ارتقاء دانش و آگاهی که مهمترین توسعه نیروی انسانی جامعه به شمار می روند این پژوهش انجام می شود تا از این رهگذر قدمی مؤثر در راه توسعه آموزش و پرورش برداشته و به تبع آن در توسعه جامعه مؤثر باشیم.

ادبیات و پیشینه تحقیق

وقتی یادگیری بچه ها در حیطه علایق آن ها باشد، یادگیری برای آن ها سرگرم کنند شده و بهتر یاد می گیرند. اگر واقعاً می خواهید به فرزندتان کمک کنید تا یک فراگیر خوب باشد، او را تشویق کنید تا موضوعات و یا موضوعاتی را که به آن ها علاقه دارد، کشف کند. اگر کودک و یا دانش آموز شما ببیند شما نسبت به یادگیری علاقه مندید؛ آن ها هم نسبت به یادگیری ذوق و شوق خواهند داشت. فرقی نمی کند چه ماده درسی باشد مهم این است به او بفهمانید یادگیری هر چیز جدیدی مانند کشف یک دنیای جدید و شگفت انگیز است.

راه کارهای ایجاد انگیزه در دانش آموزان و تاثیر آن در پیشرفت تحصیلی

۱- طرح مطالب درسی به صورت پرسش های جالب : مطلب یا موضوعی را که می خواهیم کودک و نوجوان یادبگیرد، به صورت پرسش یا پرسش هایی روشن و جالب که آنها را به فعالیت ذهنی و پویندگی ترغیب نماید، مطرح کنیم. باید تلاش نمود تا در دانش آموزان احساس نیاز به وجود آید.

۲- دانش آموزان در اثر شکست در درسی نسبت به آن نگرش منفی پیدا می کنند باید به آنها کمک کرد تا با کسب موفقیت در درس جدید، به تصویری مثبت از توانایی خود دست یابند زیرا یادگیری همراه با موفقیت به ایجاد انگیزه منجر می شود.

۳- تجربه و تماس مستقیم با مطالب درسی: سعی نمایید تا دانش آموزان آنچه را که می خواهند یادبگیرند با آن تماس پیدا نموده و تجربه مستقیم و عملی داشته باشند.

۴- اهداف آموزشی مورد انتظار از دانش آموزان را در آغاز درس برای آنها بازگو نمایید. اهداف باید روشن و متناسب با توانایی دانش آموزان باشد.

۵- اجرای نقش: بهتر است در زمینه برخی از موضوعات از جمله تاریخ، ادبیات، دینی و... دانش آموزان را تشویق نماییم تا موضوع مورد نظر را به صورت نمایش در آورند. اجرای نمایش در تفهیم مسائل تربیتی و اخلاقی بسیار مفید و مؤثر می باشد.

۶- در شرایط مقتضی و مناسب از تشویق های کلامی استفاده کنید. مثلاً "خوب، آفرین، مرحبا و..."

۷- باید شرایطی فراهم شود تا دانش آموز موفقیت خود را احساس کند زیرا هیچ چیز همانند خود موفقیت به موفقیت کمک نمی کند.

۸- تکالیف ارائه شده نه باید بسیار مشکل باشد و نه ساده، از ارائه تکالیف یکنواخت باید پرهیز کرد و به عبارتی تکالیف باید خاصیت برانگیختگی داشته باشند.

۹- مشخص کردن نحوه انجام کار برای یادگیرنده: کاری را که دانش آموز قرار است انجام دهد باید دقیقاً مشخص شود.

۱۰- تبادل نظر با دانش آموزان در باره مشکلات درسی و شرکت دادن آنها در طرح نقشه های کار و فعالیت

- ۱۱- علاقمندی یاددهنده به موضوع: در بسیاری از مواقع مشاهده می کنیم که بی علاقه بودن یادگیرندگان به موضوعی خاص ناشی از علاقمند نبودن والدین و مربیان آنهاست. معلمی که در زنگ انشاء، ورقه های ریاضی را تصحیح می کند یا در ساعت ورزش به بافندگی مشغول می شود، عملاً به یادگیرندگان می گوید که برای این فعالیت ارزش قائل نیست.
- ۱۲- مطالب آموزشی را باید از ساده به دشوار ارائه کرد.
- ۱۳- به وضع جسمانی دانش آموزان و وضع ظاهری کلاس باید توجه نمود. کلاس درس را باید از نظر ظاهری و روانی تبدیل به محیطی امن و آرام نمود.
- ۱۴- از مقایسه نمودن دانش آموزان با یکدیگر خودداری نمایید.
- ۱۵- قدردانی از کار دانش آموز او را به کوشش و تلاش بیشتر و دلبستگی به درس وادار خواهد نمود.
- ۱۶- برقراری ارتباط بین مطالب درسی با واقعیات زندگی در ایجاد انگیزه مؤثر می باشد.
- ۱۷- بلافاصله دانش آموز را از میزان پیشرفت در کارش مطلع نمایید. آگاهی از نتیجه کار در هر مرحله از آموزش، دانش آموز را از عملکرد خود آگاه نموده و باعث می شود تا به تقویت نقاط مثبت و اصلاح نقاط ضعف و منفی خود بپردازد.
- ۱۸- استفاده از علائق یادگیرنده: مربیان و والدین می توانند با شناسایی علائق دانش آموز از آن استفاده مطلوب نمایند.
- ۱۹- مقابله با بازدارنده های عاطفی و هیجانی که موجب دلسردی و کاهش علاقه دانش آموز به درس و تحصیل می شود. مثلاً "معلمی ممکن است از دانش آموز توقع زیاد داشته باشد و یا پس از ورود به کلاس به هیچ دانش آموزی اجازه ورود ندهد و یا تکالیف سنگین تعیین کند، زیاد درس بدهد، سخت نمره دهد و گاهی تبعیض روا دارد.
- ۲۰- انگیزش از راه سرمشق گیری: معلم در این شیوه از شخصیتی خاص تمجید و تجلیل نموده و او را یک نمونه و سرمشق ارزشمند و قابل احترام معرفی می کند و دانش آموزان نیز از طریق همانند سازی با آن به درس و مدرسه علاقه مند می شوند.
- ۲۱- تحریک حس کنجکاوی دانش آموزان
- ۲۲- آموزش برنامه ریزی به دانش آموزان از طریق رفتار و گفتار و کردار خود در کلاس درس و ارائه نظرات مشورتی به آنها در تهیه برنامه
- ۲۳- در آمیختن درس با تفریح و بازی دانش آموزان را به یادگیری بیشتر علاقه مند می سازد (دیانی و تقی پناهی).

آموزش انگیزه

- الشوار و دیگران شش گام عمده برای آموزش انگیزش پیشرفت را ارائه کردند این گام ها که به ترتیب مورد توجه قرار خواهند گرفت از این قرارند:
- ۱- توجه خود را به آنچه که اینجا و اکنون رخ می دهد متمرکز کنید.
  - ۲- تجربه یکپارچه و عمیق از افکار، اعمال و احساسات را فراهم کنید.
  - ۳- به شخص یاری دهید تا از تجربه خود با کوشش در پنداشتن آنچه که رخ داده است سر در بیاورد.
  - ۴- تجربه یاد شده را به ارزشها، اهداف، رفتارها و ارتباطات شخص با دیگران اتباط دهید.
  - ۵- به وسیله تمرین و تفکر، عمل و احساسات تازه را تثبیت کنید.
  - ۶- تغییرات به دست آمده را درونی سازید.
- همچنین شواهدی دال بر ارتباط انگیزه تحصیلی با کارکرد مدرسه وجود دارد که به صورت کلی و ضمنی بر رفتار دانش آموزان تاثیر دارد. مدارس می توانند براساس شایستگی تحصیلی دانش آموزان یک برنامه ی آموزشی که باعث ایجاد انگیزش تحصیلی می شود را مورد نظر داشته باشند که خصوصیات آن عبارتست از:
- ۱- تمرکز بر آموزش مستقیم مهارتها و راهبردها و روش هایی که بعداً دانش آموز در یادگیریها، حل مسائل و ایجاد محصول از آنها استفاده کند.
  - ۲- فراهم کردن تکالیفی با دشواری متوسط که دانش آموز مهارتها، روشها و راهبردهای خود را تمرین می کند.
  - ۳- اجازه دادن به دانش آموزان به منظور گزینش اطلاعات از طریق انجام تکالیف خود

۴- فراهم کردن حمایت های آموزشی (الگوسازی، ایجاد اهداف فرعی، تقسیم تکالیف) همزمان با کار دانش آموزان بر روی تکالیفی با دشواری متوسط.

۵- تشویق دانش آموزان به منظور حمایت از یکدیگر همزمان با کار روی تکالیفی با دشواری متوسط

۶- تشویق دانش آموزان به بیان نظرات خود از محتوای دروس.

۷- اجازه دادن به دانش آموزان که بر تکالیف خود کنترل بیشتری داشته باشد همزمان با افزایش شایستگی در تکالیف که انجام می دهد.

۸- کاهش امتحاناتی که مبتنی بر روشهای سنتی است جهت ارزشیابی دانش آموزان.

۹- ارزشیابی دانش آموزان به صورتی که تشخیص داده شود که آیا آنان می توانند روشها، راهبردها و مهارت هایی که در

درس آموخته شده اند را نشان دهند یا نه همزمان با انجام تکالیف (موسی رضانی، ۱۳۹۰).

• انگیزش بیرونی:

در انگیزش بیرونی یک عامل خارجی فرد را به انجام کاری خاص بر می انگیزد برای مثال کودکی اتاقش را تمیز می کند تا والدینش او را به سینما ببرند و یا دانش آموزی تکالیفش را به خوبی انجام می دهد تا اجازه داشته باشد در بازی فوتبال شرکت کند، یا برچسب رنگی یا نمره های خوب دریافت کند. اگر چه در این موارد با انجام خوب کار مواجهیم اما هیچ یک از این دو کودک، تکلیف را به خاطر خود آن کار انجام نداده اند بلکه تلاش برای دستیابی به چیزی دیگر است. (جایجایی هدف) از آنجا که این انگیزش در بهبود کیفیت آموزش موثر می باشد در ادامه به طرح تلاش آفرین که همسو و همگام با این نوع انگیزش می باشد پرداخته خواهد شد که لازم است ضمن مطالعه دقیق نسبت به اجرای آن اقدامات لازم صورت گیرد. شایان ذکر است طرح تلاش آفرین در دوره راهنمایی تحصیلی از سال ۱۳۷۹ در مدارس استان اجرا گردید که بیشتر سمت و سوی توجه آن به انگیزش بیرونی بوده است. لذا انتظار می رود با عنایت به اینکه هدف اصلی افزایش انگیزش درونی در دانش آموزان است به راهکارهای عملی انگیزش درونی نیز توجه شود.

انگیزش درونی:

انگیزش درونی عبارت از یک حالت روان شناسی متغیر است و هیچ دانش آموزی همواره نسبت به مناسبتی خاص از انگیزش درونی ثابتی برخوردار نیست می توان با تفسیر شرایط، ادراک کفایت و خود مختاری دانش آموز را نسبت به خود تغییر داد همه دانش آموزان در دوران تحصیل خویش انگیزش درونی را تجربه می کنند. هنگامی که انسان با انگیزش درونی کاری را به انجام می رساند صرفاً آن را برای خود آن می خواهد و نتیجه ی جداگانه ای را نمی طلبد و حتی اگر از کار خود هیچ نتیجه ی مطلوبی هم نگیرد بازهم از این که آن را انجام داده است احساس پشیمانی نمی کند در مورد چنین کسی هرگز به تشویق نیاز نیست این افراد در ضمن پرداختن به فعالیت خود از دیگر امور غافل می شوند و فقط به کار خود توجه دارند نظریه پردازان چنین حالتی را «در جریان بودن» نامیده اند یعنی فرد آنچنان با دقت معطوف به فعالیت خویش است که عاملهای طبیعی بر وی هیچ تاثیری ندارد (فراهانی و عرب بیگی، ۱۳۹۷).

با توجه به مطالب ارائه شده در زمینه ی انگیزش درونی به برخی از اصول و فنون ایجاد انگیزش درونی در فراگیران اشاره خواهد شد تا از طریق اجرای آنها بتوان به بهبود کیفی آموزش کمک نمود.

الف- اصول و فنون ایجاد انگیزش درونی در دانش آموزان:

۱- فراگیران برای یادگیری مطالب معنی دار، بهتر برانگیخته می شوند. اگر مطلب جدید با ارزشها و علایق فراگیران همخوانی

داشته باشد، با تجارب قبلی او مرتبط باشد و کاربرد آتی برای فراگیرنده تشریح شده باشد یادگیری از نوع معنادار خواهد بود اینگونه یادگیری فراگیرنده را به فعالیت اکتشافی و اندیشیدن برمی انگیزاند.

۲- فراگیرندگان برای یادگیری مطالبی که تمام پیش نیازهای آن را کسب کرده باشند بهتر برانگیخته می شوند. اگر فراگیرنده پیش نیازهای لازم برای مجموعه ای از هدفهای آموزشی را بداند، آماده خواهد بود که آموزش معنی دار را دریافت کند و برای درک رابطه آنچه که دارد و آنچه که قرار است کسب کند شایسته تر خواهد بود.

۳- فراگیران برای یادگیری مطالبی که ساده صریح و روشن باشد بهتر برانگیخته می شوند یک مطلب در صورتی برای فراگیران ساده، صریح و روشن است که

الف) پیش از تدریس مطلب، هدفهای درس برای آنان مطرح شود.

ب) از رسانه های مختلف آموزشی برای تفهیم مطلب استفاده شود.

۴- فراگیرندگان برای یادگیری مطالبی که به شیوه ی نو ارائه گردد، بهتر برانگیخته می شوند. استفاده از انواع ارزشیابی، گنجاندن فعالیتهای تازه و مختلف در لایه لای مطالب درسی، استفاده از شیوه های مختلف تدریس و بهره گیری از رسانه های مختلف آموزشی در این رابطه موثر می باشد.

۵- فراگیران برای یادگیری مطالبی که خود در آن شرکت فعال دارند، بهتر برانگیخته می شوند برای برانگیختن فراگیران میتوان از روشهایی چون بحث گروهی، بازیهای آموزشی، تحقیق، گزارشهای انفرادی و گروهی، گزارش مطالب درسی مانند درس تاریخ به صورت نمایش زنده و تدبیر دیگری که فراگیرنده را در فعالیت یادگیری شرکت دهد، استفاده کرد.

۶- فراگیران برای یادگیری مطالبی که شرایط آموزشی خوشایند داشته باشند بهتر برانگیخته می شوند. برای فراهم کردن شرایط خوشایند میتوان:

الف- تکالیفی را طی آموزش برای آنان در نظر گرفت که برای کسب موفقیت در آن تلاش کنند و در نهایت به آن دست یابند.

ب- در زمینه ی تکالیف داده شده بلافاصله به آنان بازخورد داده شود.

ج- به سعی و تلاش فراگیران پاداش داده شود.

۷- کلاس را به محیط حمایت کننده تبدیل کنید. پذیرش هر دانش آموز همچون فردی بی نظیر و تحسین صادقانه ی او در برابر تلاشهای خوبی که انجام می دهد در کسب احترام به نفس او نقشی تسهیل کننده دارد.

۸- برای یادگیری موفقیت آمیز فرصتهای لازم را فراهم آورید. پیشرفت فرد در انجام دادن کارها منبع مهم کسب موفقیت برای اوست. بازخورد اطلاع از نتایج در ایجاد انگیزه در دانش آموز برای استمرار یادگیری و تشخیص میزان یادگیری خود نقش مهمی دارد.

۹- دانش آموزان را در تصمیم گیری شرکت دهید.

۱۰- آنچه را که از فراگیران به عنوان هدف آموزشی انتظار دارید در آغاز درس دقیقاً به آنها بگویید.

۱۱- در شرایط مقتضی از تشویق های کلامی استفاده کنید. استفاده از کلماتی مانند «خوب»، «عالی» و «مرحبا» پس از عملکرد درست دانش آموز از تدابیر موثر انگیزشی است.

۱۲- مطالب آموزشی را از ساده به دشوار ارائه دهید. ارائه مطالب درسی به صورت متوالی، از ساده به دشوار موجب می شود که یادگیرندگان ابتدا در یادگیری مطالب ساده به اندازه ی کافی موفقیت بدست آورند این کسب موفقیت اولیه، انگیزش یادگیرنده را برای یادگیریهای بعدی افزایش می دهد و بر آمادگی او می افزاید.

۱۳- از ایجاد رقابت و هم چشمی در میان دانش آموزان جلوگیری کنید.

۱۴- هنگام آموزش مطالب تازه از مثالهای آشنا و هنگام کاربرد مطالب آموخته شده از موفقیتهای تازه استفاده نمائید.

۱۵- از روشهای مختلف آموزشی در تدریس استفاده کنید. پژوهش های متعدد نشان داده اند که یکی از بهترین راههای ایجاد انگیزه در یادگیرندگان شرکت دادن آنها در فعالیتهای کلاسی است.

۱۶- به دانش آموزان مسائل و تکالیفی بدهید که نه خیلی ساده و نه خیلی دشوار باشد.

۱۷- تا آنجا که ممکن است مطالب درسی را به صورت معنی دار و در ارتباط با موفقیتهای واقعی زندگی ارائه دهید و در حد امکان در انجام فعالیتهای آموزشی به یادگیرندگان آزادی عمل بدهید.

۱۸- درس را با ارائه ی دلیل و برای برانگیختن دانش آموزان آغاز کنید. سعی کنید به دانش آموزان بگویید که موضوع یا تکلیف درسی برای چه چیزی خوب است، چگونه این موضوع یا تکلیف درسی آنها را برای انجام دادن سایر کارها آماده می کند و چرا مهم و جالب است.

۱۹- بگذارید دانش آموزان آنچه را قبلاً فرا گرفته اند بکار گیرند.

۲۰- زمانی که دانش آموز خود را توانمند و تکالیف درسی را در کنترل خود بدانند، انگیزش درونی تحصیلی در آنها بیشتر میشود.

معلمانی که وظیفه تعلیم و تربیت را به عهده دارند برای آنکه بتوانند وظیفه خود را بهتر انجام دهند و رغبت یادگیری بیشتری در شاگردان به وجود آورند باید بدانند که چگونه می توانند در اجرای این منظور از عامل انگیزش بهره گیرند. البته برای ایجاد انگیزه های تحصیلی عوامل گوناگونی وجود دارند که مهم ترین و کارسازترین آنها را به اختصار بیان میکنیم.

۱- تشویق زبانی: گاهی تشویق لفظی معلم مانند «احسنت، آفرین، بسیار خوب» از هر شیوه انگیزشی دیگر موثرتر است. تشویق های زبانی در شاگردان خردسال تاثیر بیشتری دارد. بدین جهت معلمان باید از به کار بردن الفاظ درشت، برخورد کننده و رکیک خودداری کنند و به گفته سعدی زمزمه محبت ساز کنند و محیط امن و رضا به وجود آورند.

۲- کاربرد آزمون و نمره: بعضی از معلمان بی آنکه به یادگیری و درک مطلب از سوی شاگردان توجهی داشته باشند، پی در پی درس می دهند و درباره درس های گذشته هیچگونه پرسشی نمی کنند. روان شناسان معتقدند که با این روش انگیزه های لازم در شاگردان پدید نمی آید. اما اگر معلم بتواند هر دو هفته یکبار از درس های داده شده امتحان کند و نمره های آنها را به نحوی در آزمون های پایانی دخالت دهد انگیزه شاگردان را برای پیشرفت تحصیلی بیشتر و دریافت نمره های بهتر افزایش می دهد. اما معلم نباید نمره و امتحان را وسیله تهدید قرار دهد و پیوسته به شاگردان یادآور شود: «جوجه را آخر پاییز می شمرند یا در امتحان خواهیم دید!» این گونه تهدیدها در تمرکز و حواس شاگردان اختلال به وجود می آورد و آنان را بیشتر به فکر تقلب می اندازد تا آموختن درس.

۳- انگیزه حس کنجکاوی یکی دیگر از راه های ایجاد انگیزش تحریک حس کنجکاوی شاگردان است. اگر معلم بتواند ضمن درس مسائل مربوطی را مطرح کند یا طرح هایی را ارائه دهد که نیاز به دانش و بینش داشته باشد آن چنان که شاگردان را برای یافتن پاسخ به تلاش و کوشش فکری وا دارد این امر بی شک آنان را به دانستن و آموختن بیشتر علاقه مند می سازد، زیرا یکی از ویژگی های هر انسان سالم و امیدوار به زندگی، یافتن پاسخ های درست برای مسائل و معماهایی است که در برابر او قرار می گیرند.

۴- اهمیت شبیه سازی و بازی وقتی درس با تفریح و بازی همراه باشد شاگردان به آموختن آن علاقه بیشتری پیدا می کنند. بازی ها و شبیه سازی ها از آن جهت دارای اثر انگیزشی هستند که هم اطلاعات یادگیرندگان را با واقعیت های محیط افزایش می دهند و هم تصویرهای روشنی از زندگی واقعی عرضه می کنند و شاگردان را به طور مستقیم با جریان ها و مسائل یادگیری رو به رو می سازند. به تجربه ثابت شده است که وقتی یادگیرندگان مطالب درسی را در ارتباط با مسائل و پیشرفتهای زندگی ببینند و آنها را سودمند تشخیص دهند به آموختن آنها دلبستگی بیشتری پیدا می کنند.

۵- علاقه معلم به درس علاقه امری مسری است. وقتی شاگردان ببینند که معلم خود تا چه حد به موضوع درس و پیشرفت در آن اهمیت می دهد، همین امر سبب می شود که شاگردان نیز درس را جدی بگیرند و برای آموختن و تسلط در آن کوشش بیشتری به کار برند.

۶- کلاس درس دل انگیز کلاسی که از نظر وسعت، آسایش و نور و تهویه خوب و متناسب باشد بیشتر رغبت شاگردان را برای حضور مرتب در کلاس برمی انگیزد. به ویژه اگر از نظر روانی هم از شرایط لازم برخوردار باشد. هر درس باید در حد امکان دارای تجهیزات مورد نیاز باشد. برای نمونه، در کلاس معلم جغرافیا باید افزون بر نقشه جهان نما نقشه کشوری که درس آن داده می شود وجود داشته باشد.

۷- تاثیر مسابقه: مسابقه نیز یکی دیگر از انگیزه های آموزشی به شمار می آید. وقتی معلم می خواهد بدانند کدام یک از شاگردان او در درس معینی بهترین است میان شاگردان مسابقه برگزار میکند. البته باید توجه داشت همانگونه که در وزنه برداری

هموزن ها با هم مسابقه می دهند، در موضوع های علمی نیز نمی توان شاگردان کم هوش را با پرهوش به مسابقه وا داشت. مسابقه های ناهمگون نه تنها انگیزه یادگیری پدید نمی آورند، بلکه شاگردان کم استعداد را از درس و مدرسه سرخورده و ناامید می سازند. روان شناسان معتقدند بهترین مسابقه آن است که هر شاگرد را با خودش مسابقه بدهند، یعنی بکوشند پیشرفت های درسی او هر هفته بهتر از هفته قبل باشد.

۸- دریافت جایزه گروهی: شاگردان برای دریافت جایزه به کار و پیشرفت های تحصیلی علاقه نشان می دهند. اگر به شاگردی که در کارش پیشرفت کرده است جایزه بدهیم شاگردان دیگر را به طور غیرمستقیم به کارشان دلبسته کرده ایم شاگردان هر چه بیشتر به دریافت جایزه علاقه داشته باشند کوشش زیادتری برای اصلاح و پیشرفت تحصیلی به خرج می دهند. اما باید جانب احتیاط را رعایت کرد. پدر و مادر یا معلمی که برای کار کودکان پیوسته به جایزه متوسل می شوند در واقع به آنان رشوه می دهند. در اینجا خطری که ممکن است پیش بیاید این است که کودکان عادت کنند هر وقت جایزه ای در کار باشد باید به فعالیت بپردازند و آنگاه که جایزه ای وجود ندارد سستی و تنبلی پیشه کنند.

۹- پرهیز از تبعیض یکی از عواملی که موجب دلسردی و بی علاقه در امر تحصیل می شود، تبعیضی است که معلم نسبت به شاگردان مختلف روا می دارد. وقتی شاگردان ببینند که معلم با آنان رفتاری یکسان ندارد و بعضی را بر بعضی دیگر ترجیح می دهد نسبت به او سوء ظن پیدا می کنند و در نتیجه به درس او نیز بی علاقه می شوند.

۱۰- ایجاد نگرانی، تشویش نیز در مواردی فرد را وادار به کار و فعالیت می کند. اگر شاگرد از نمره بد یا مردود شدن در امتحان پایانی بیمی به خود راه ندهد و به درس خواندن و یادگیری نمی پردازد اما نگرانی بیش از حد هم موجب اختلال در تمرکز اندیشه و حواس می شود و شاگرد را از پیشرفت های تحصیلی باز می دارد و در نتیجه او را از درس و مدرسه بیزار می کند. بنابراین، نگرانی و دلواپسی اگر بدان حد و میزانی برسد که شاگرد را به کار و کوشش وادار کند انگیزه ای ارزنده و سودمند است، اما اگر سبب اضطراب خاطر و اختلال فکر گردد معلم باید در تسکین آن بکوشد و به راه های مختلف شاگردان را از نگرانی امتحان و نمره به در آورد.

۱۱- تغییر به عنوان پیشرفت: اگر شاگرد اعتقاد پیدا کند که تغییر و تحول نشانه پیشرفت و تکامل است، آن وقت می کوشد که خود را از حالت ایستایی و توقف در جهالت و نادانی خارج سازد و با آموختن مطالب و راه و روش های جدید خود را با دگرگونی های محیط سازگار نماید. اگر نتوان چنین فکری را در ذهن شاگرد به وجود آورد نمی توان از او انتظار داشت که برای تغییر و یادگیری و بهبود وضع خود کوشش پیگیر به کار برد، اما گاهی می توان با توسل به آیه ها و حدیث های دینی و اشاره به خواست و اراده خداوند به تحقق چنین هدفی دست یافت، چنانکه آیه شریفه «اگر مردم برای تغییر وضع خود کوشش نکنند خداوند به تحول و اصلاح کار آنان یاری نخواهد کرد» سوره رعد آیه ۱۱ انگیزه بسیار موثری برای به کار و کوشش واداشتن شاگردان خدانشناسی خواهد بود.

۱۲- ارتباط درس با زندگی معلم در همان جلسه نخست باید به بیان اهمیت و اعتبار درس خود بپردازد و فرا گرفتن درس را به پیشرفت و حل مسائل زندگی ارتباط دهد. برای مثال، درس حساب و ریاضی را، نه تنها یک دانش مهم به شمار آورد، بلکه دانستن آنها را، هم در مسائل روزانه زندگی و هم در محاسبه های علمی و یاری به پیشرفت در علوم دیگر، یادآور شود.

راهکارهای موثر ایجاد انگیزه:

- تشویق کردن دانش آموزان به شکل فردی بویژه در مورد دانش آموزان مقطع ابتدایی زمانی که بر یک موضوع مسلط می شوند با استفاده از تشویق کلامی می توان باعث بالا بردن میزان انگیزه برای فراگیری شد.
- خودداری کردن از تبعیض و فرق گذاشتن بین دانش آموزان باعث می شود به تفاوت ها و ویژگی های هر دانش آموزی بدون مقایسه او با دیگری احترام گذاشت. در واقع یکی از عوامل اصلی دلسرد شدن و بی میلی دانش آموزان نسبت به درس و مدرسه مسئله تبعیض است. معلم باید تمامی دانش آموزان را در یک سطح و با یک چشم ببیند.
- گفتن توقعات اصلی معلم از دانش آموزان در آغاز درس دادن باعث می شود که دانش آموزان نسبت به هدف های مهم و اصلی درس آگاهی داشته باشند و همین امر موجب موفقیت آن ها در انجام کارها خواهد شد.

- سعی کنید که میزان اعتماد به نفس را در دانش آموز بالا ببرید به گونه ای که از او بخواهید مفاهیم آموخته را برای دانش آموزان دیگر آموزش دهد.
- به دانش آموزان خجالتی توجه بیشتری داشته و با تقویت کردن رفتارهای مثبت و خوب آن ها را به همکاری در فعالیتهای کلاس تشویق نمایید.
- درس دادن را با تفریح و سرگرمی ترکیب کنید چرا که اگر آموزش درس با بازی ادغام شود در واقع دانش آموز به صورت کاملا مستقیم در مسیر یادگیری قرار خواهد گرفت و همین امر موجب بالا رفتن میزان روحیه کاوشگری آن ها خواهد شد.
- شیوه تدریس نباید یک طرفه باشد به گونه ای تنها معلم سخنران نباشد بلکه دانش آموزان نیز در کلاس همکاری داشته باشند و سعی کنید که از آن ها سوالاتی را بپرسید و به نوعی آن ها را با یک چالش رو به رو کنید. همین امر موجب می شود دانش آموزان پیش از ورود به کلاس به مطالعه کردن درس بپردازند.
- مطالب و مفاهیم درسی را باید از سطح ساده و آسان شروع کرده و به تدریج موضوعات سخت را درس بدهید و همچنین سعی کنید موضوعات سخت را به یک باره و تنها در یک جلسه آموزش ندهید.
- برای پیشرفت و موفق شدن دانش آموزان در زمینه های مختلف پاداش مناسب در نظر بگیرید به طوری که انتظار نداشته باشید پس از این که دانش آموز در کسب نمرات درسی ضعیف عمل کرد سپس به تشویق موفقیت او بپردازید.
- سعی کنید که در کلاس درس دانش آموزان را با موضوعات عاطفی منفی به میزان کمتری مشغول کنید و در رابطه با احساسات عاطفی آن ها آشنایی پیدا کنید و برای کم کردن آن نهایت تلاش خود را انجام دهید.
- در رابطه با مسائل درسی دانش آموز و پیدا کردن ریشه آن با او به هم صحبتی و نظرخواهی بپردازید.
- سعی کنید که از ایجاد رقابت های ناسالم و مخرب در جمع دانش آموزان جلوگیری کنید.
- بعد از اجرای آزمون یا سوالات کلاسی فوراً دانش آموزان را از نتیجه عملکرد آن ها مطلع نمایید.
- محبت به همه دانش آموزان و ارزش دادن به آن ها میزان انگیزه را بالا می برد.
- نحوه و روش های درس دادن را از سبک سنتی به جدید تغییر دهید و با کمک تکنیک های به روز آموزشی تمامی حواس پنجگانه دانش آموزان را درگیر کنید (اسپالدینگ، ۲۰۰۷).

اهداف و فرضیه های تحقیق

- هدف کلی پژوهش حاضر بررسی راههای بهتر یادگیری و ایجاد انگیزه بیشتر در دانش آموزان دوره ابتدایی و همچنین شناخت میزان رابطه بعضی از متغیرهای اثر گذار در یادگیری است.
- فرضیه های تحقیق شامل موارد ذیل می باشد:
- ۱- بین مقدار تکلیف و یادگیری رابطه مثبت وجود دارد.
  - ۲- مشارکت دانش آموزان در فعالیتهای کلاسی یادگیری آنان را افزایش می دهد.
  - ۳- ارائه درس جدید با یادآوری مطالب از پیش آموخته شده یادگیری را افزایش می دهد.
  - ۴- استفاده از پاداشهای بیرونی در یادگیری دانش آموزان مؤثر است.
  - ۵- آگاهی دانش آموزان از فعالیت های آینده موجب یادگیری بهتر می شود.
  - ۶- ارائه درس توسط معلم بصورت بدیع و غیر معمول موجب یادگیری بهتر دانش آموزان می شود.
  - ۷- انجام پرسشهای تدریجی و مستمر کلاسی در یادگیری دانش آموزان مؤثر می باشد.

روش تحقیق

پس از اخذ مجوز از اداره آموزش و پرورش منطقه لیست مدارس دوره ابتدایی، تعداد کلاسهای درس و معلمان آنها استخراج گردید و گزینش تصادفی- طبقه ای مدارس، کلاسها و معلمان آغاز شد، با توجه به تناسب تعداد مدارس دوره ابتدایی پسرانه و دخترانه موجود در منطقه، تعداد چهار مدرسه دخترانه و تعداد پنج مدرسه پسرانه انتخاب و از هر مدرسه به نسبت تراکم انتخابی

کلاس(حداقل یک کلاس تا حداکثر سه کلاس درس متفاوت) انتخاب گردید و در مجموع ۱۴ کلاس درس و تعداد ۴۲۰ نفر دانش آموز، نمونه ما را تشکیل داد و تعداد ۵۰ معلم که در کلاسهای فوق تدریس می کردند بصورت تصادفی انتخاب شدند که نمونه مورد استفاده در این تحقیق را تشکیل داد.

۱- پرسشنامه (الف) توسط گروه نمونه دانش آموزان تکمیل شد.

۲- پرسشنامه (ب) توسط گروه نمونه معلمان تکمیل گردید.

۳- نمرات پرسشنامه های (الف و ب) استخراج گردیدند.

۴- برای توصیف آماری داده ها میانگین و انحراف استاندارد نمره ها و واریانس محاسبه و نتیجه گیری به عمل آمد. برای هر کدام از مجموعه نمرات در رابطه با متغیرهای مستقل و متغیر وابسته نمودار هیستوگرام ترسیم گردید.

۵- برای قضاوت بر روی فرضیه ها از آزمون T تست بنا به ضرورت استفاده شد.

جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق را دانش آموزان و معلمان مدارس ابتدایی دخترانه و پسرانه آموزش و پرورش ساوجبلاغ تشکیل می دهد که جمعا ۳۲ هزار و چهارده نفر می باشند که تعداد ۲۹۴۹۱ نفر آن در مدارس دولتی و ۲۵۲۳ نفر در مدارس غیر دولتی در ۱۳۸ مدرسه که ۱۱۴ مدرسه دولتی و ۲۴ مدرسه غیر دولتی می باشد مشغول به تحصیل می باشند. و ۹۵۵ نفر آموزگار در بخش دولتی و ۱۷۰ آموزگار در بخش غیر دولتی مشغول به کار می باشند که در مجموع در ۱۱۲۵ کلاس درس به آموزش ۳۲۰۱۴ دانش آموز مقطع ابتدایی شهرستان پرداخته اند.

نمونه و روش نمونه گیری

روش نمونه گیری در این پژوهش بصورت تصادفی - طبقه ای است. برای سهولت در جمع آوری اطلاعات، لیست کلیه مدارس ابتدایی شهر و تعداد کلاسهای هر مدرسه از آموزش و پرورش منطقه دریافت و گزینش تصادفی در مورد آنها بعمل آمد. تعداد مدارس ابتدایی به تفکیک جنسیت و دانش آموز و معلم و کلاس در جدول ۱ آمده است.

۱- جدول تعداد مدارس ابتدایی به تفکیک جنسیت و دانش آموز و معلم و کلاس

گروه مدرسه	دانش آموز	معلم	کلاس	مدرسه
دخترانه	۱۳۳۸۶	۴۶۲	۴۶۲	۵۱
پسرانه	۱۴۲۵۷	۴۸۸	۴۸۸	۵۴
مختلط روستایی	۴۳۷۱	۱۷۵	۱۷۵	۳۳
جمع	۳۲۰۱۴	۱۱۲۵	۱۱۲۵	۱۳۸

ابزارهای پژوهش (روایی و پایایی ابزارها)

ابزارهای مورد استفاده برای جمع آوری اطلاعات ۲ نوع پرسشنامه بود که عبارتند از:

پرسشنامه الف: این پرسشنامه بر اساس مقیاس درجه بندی لیکرت و با چهار درجه ((همیشه، اغلب، بندرت، هرگز)) برای آزمودنیها تهیه و تدوین شده است. این پرسشنامه در ۱۵ بند برای اظهارنظر به صورت مثبت تهیه و توسط دانش آموزان تکمیل گردید و متغیرهای مستقل تأثیرگذار در یادگیری را تبیین می کند.

پرسشنامه ب: این پرسشنامه نیز بر اساس درجه بندی لیکرت با چهار درجه بندی مشابه برای اندازه گیری متغیر مستقل تدوین شده است و ۱۶ مورد جهت اظهارنظر در خصوص میزان تأثیر متغیرهای مستقل مربوط به یادگیری از دیدگاه معلمان می باشد. این ابزارها میزان تأثیر هر یک از متغیرهای مستقل بر میزان یادگیری را بررسی میکند.

برای بدست آوردن روایی محتوایی پرسشنامه هایی تنظیم و به رویت چند تن از اساتید پژوهشگر رسید و چنانچه ابهامی در معنی و تفسیر عباراتی وجود داشت برطرف گردید.

برای تعیین ضریب پایایی از روشهای مختلفی می توان استفاده کرد در این پژوهش از روش دو نیمه کردن بشرح زیر عمل شده است. پرسشنامه ها در بین گروهی از افراد نمونه توزیع گردید و پس از اجرای آزمون نمرات آزمون آزمودنیها محاسبه شد و سپس با استفاده از روش دو نیمه کردن، سوالات آزمون به دو دسته تقسیم شدند (سوالات زوج و سوالات فرد) و نمره بدست آمده از سوالات زوج در ستون X و نمره بدست آمده از سوالات فرد در ستون Y درج شد و با استفاده از فرم زیر ضریب همبستگی سوالات فرد با زوج بدست آمد.

$$R = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

(۷۱٪) ضریب اعتبار کل آزمون با استفاده از رابطه اسپرمن- براون محاسبه گردید و بعد از بدست آوردن ضریب اعتبار کل آزمون با استفاده از رابطه اسپرمن- براون و T محاسبه شده چنین نتیجه گیری می شود که چون مقدار T محاسبه شده در سطح آلفای یک در هزار معنی دار است با توجه به اطلاعات جمع آوری شده و توضیحات ارائه شده پرسشنامه از اعتبار بالایی برخوردار است و با اطمینان ۹۹/۹٪ می توان به ثبات و پایایی درونی آن استناد کرد. برای بررسی اعتبار درونی و پایایی درونی پرسشنامه (ب) همان عملیات اجرا گردید و در اینجا نیز نتیجه بدست آمده نیز حکایت از اعتبار درونی بالایی دارد یعنی با ۹۹/۹٪ می توان به ثبات و پایایی درونی آن استناد نمود.

روش های تجزیه و تحلیل داده ها

در این پژوهش برای توصیف آماری داده ها میانگین و انحراف استاندارد نمره ها و واریانس محاسبه و نتیجه گیری به عمل آمد. برای هر کدام از مجموعه نمرات در رابطه با متغیرهای مستقل و متغیر وابسته نمودار هیستوگرام ترسیم گردید. برای قضاوت بر روی فرضیه ها از آزمون T تست بنا به ضرورت استفاده شد.

یافته ها

در این قسمت از تحلیل با استفاده از جداول مربوط به بیان ویژگیهای حاصل از داده های آماری پرداخته می شود. به جهت سهولت امر در محاسبات آماری، علامت های اختصاری بشرح جدول ۲ به عناصر تشکیل دهنده متغیرهای تحقیق اختصاص یافته است.

۲- جدول علامت های اختصاری عناصر تشکیل دهنده متغیرهای تحقیق

ردیف	علائم اختصاری و نمادها	توضیحات
۱	V1	سوالات مربوط به معلمان
۲	V2	سوالات مربوط به دانش آموزان
۳	T1	سوالات معلمان مربوط به فرضیه شماره ۱
۴	T2	سوالات معلمان مربوط به فرضیه شماره ۲
۵	T3	سوالات معلمان مربوط به فرضیه شماره ۳
۶	T4	سوالات معلمان مربوط به فرضیه شماره ۴
۷	T5	سوالات معلمان مربوط به فرضیه شماره ۵
۸	T6	سوالات معلمان مربوط به فرضیه شماره ۶

سوالات معلمان مربوط به فرضیه شماره ۷	T7	۹
سوالات دانش آموزان مربوط به فرضیه شماره ۱	S1	۱۰
سوالات دانش آموزان مربوط به فرضیه شماره ۲	S2	۱۱
سوالات دانش آموزان مربوط به فرضیه شماره ۳	S3	۱۲
سوالات دانش آموزان مربوط به فرضیه شماره ۴	S4	۱۳
سوالات دانش آموزان مربوط به فرضیه شماره ۵	S5	۱۴
سوالات دانش آموزان مربوط به فرضیه شماره ۶	S6	۱۵
سوالات دانش آموزان مربوط به فرضیه شماره ۷	S7	۱۶
نمونه آماری جامعه معلمان (۵۰ نفر)	NT	۱۷
نمونه آماری جامعه دانش آموزان (۴۲۰ نفر)	NS	۱۸

۳- جدول توصیفی و تحلیلی داده‌ها مربوط به معلمان و دانش آموزان

مشخصه‌های آماری متغیرها	میانگین	انحراف معیار	واریانس	حداقل	حداکثر	تعداد
V1	۹۸/۸۶	۱۱/۳۱	۱۶۵/۳۵	۶۵	۱۱۹	۵۰
V2	۹۱/۷۴	۹/۸۷	۱۶۰/۷۲	۵۹	۱۲۵	۴۲۰
T1	۱۶/۲۰	۲/۶۷	۶/۸۴	۶	۱۱۹	۴۸
T2	۱۵/۶۵	۲/۶۲	۸/۷۶	۵	۱۸	۵۰
T3	۱۵/۸۶	۳/۴۷	۹/۱۲	۴	۲۰	۵۰
T4	۱۴/۲۸	۲/۷۲	۷/۲۱	۸	۱۸	۴۹
T5	۱۷/۴۲	۲/۴۸	۹/۱۷	۵	۲۰	۴۹
T6	۱۴/۲۰	۳/۲۸	۶/۹۴	۴	۲۰	۵۰
T7	۱۳/۵۸	۲/۶۲	۸/۲۸	۶	۱۹	۴۸
S1	۱۴/۷۶	۳/۷۳	۷/۲۹	۷	۱۹	۴۰۷
S2	۱۵/۲۲	۳/۴۱	۱۰/۲۹	۵	۲۰	۴۲۰
S3	۱۶/۷۲	۲/۲۹	۸/۹۸	۴	۱۸	۴۱۳
S4	۱۴/۲۸	۲/۶۷	۹/۸۲	۹	۱۷	۴۱۸
S5	۱۵/۷۵	۲/۹۷	۸/۲۹	۸	۲۰	۴۲۰
S6	۱۷/۲۸	۳/۷۱	۸/۹۸	۹	۲۰	۴۱۰
S7	۱۶/۴۲	۳/۲۵	۹/۲۹	۵	۱۸	۴۱۲

با عنایت به اطلاعات مندرج در جدول ۳ نتایج توصیفی یافته‌های پژوهشی بشرح زیر می‌باشد:

- ۱- میانگین امتیازات پرسشنامه الف (دانش آموزان) ۹۱/۷۴ با انحراف استاندارد ۹/۸۷ می‌باشد با توجه به اینکه حداقل امتیازات فوق ۵۹ و حداکثر آن ۱۲۵ بوده بنابراین دامنه تغییرات ۶۴ می‌باشد.
- ۲- میانگین امتیازات مربوط به پرسشنامه ب (معلمان) ۹۸/۸۶ با انحراف استاندارد ۱۱/۳۱ می‌باشد و حداقل امتیازات ۶۵ و حداکثر آن ۱۱۹ بوده و دامنه تغییرات نمرات ۵۴ می‌باشد.
- ۳- مقدار تکلیف از دیدگاه معلمان و دانش آموزان به ترتیب دارای میانگین ۱۶/۲۰ و ۱۴/۷۶ و انحراف استاندارد ۲/۶۷ و ۳/۷۳ می‌باشد. کمترین و بیشترین حد امتیازات به ترتیب (۶ و ۱۹) و (۷ و ۱۹) بوده و دامنه تغییرات مربوط ۱۳ و ۱۲ می‌باشد.

- ۴- مشارکت دانش آموزان در فعالیت های کلاسی از دیدگاه معلمان و دانش آموزان دارای میانگین به ترتیب ۱۵/۶۵ و ۱۵/۲۲ می باشد و انحراف استاندارد به ترتیب ۲/۶۷ و ۳/۴۱ بوده و حداقل و حداکثر نمرات به ترتیب (۵ و ۱۸) و (۵ و ۲۰) می باشد و دامنه تغییرات مربوطه ۱۳ و ۱۵ است.
- ۵- ارائه درس جدید با یاد آوری مطالب از پیش آموخته شده از دیدگاه معلمان دارای میانگین ۱۵/۸۶ و انحراف استاندارد ۳/۴۷ بوده و از دیدگاه دانش آموزان میانگین دارای ۱۶/۷۲ و انحراف استاندارد ۲/۲۹ می باشد. حداقل و حداکثر نمرات به ترتیب (۴ و ۲۰) و (۴ و ۱۸) و دامنه تغییرات مربوطه هم به ترتیب ۱۶ و ۱۴ می باشد.
- ۶- تاثیر استفاده از پاداشهای بیرونی در یادگیری بهتر از دیدگاه معلمان دارای میانگین ۱۴/۲۸ و انحراف استاندارد ۲/۷۲ و حداقل و حداکثر نمرات ۸ و ۱۸ بوده و دامنه تغییرات ۱۰ می باشد و از دیدگاه دانش آموزان دارای میانگین ۱۴/۲۸ و انحراف استاندارد ۲/۶۷ و حداقل و حداکثر نمرات ۹ و ۱۷ بوده و دارای دامنه تغییرات ۸ میباشد.
- ۷- تأثیر آگاهی دانش آموزان از فعالیت های آینده در میزان یادگیری آنان از دیدگاه معلمان دارای میانگین ۱۷/۴۲ و انحراف استاندارد ۲/۴۸ و حداقل و حداکثر نمرات ۵ و ۲۰ بوده و دامنه تغییرات ۱۵ میباشد و از دیدگاه دانش آموزان دارای میانگین ۱۵/۷۵ و انحراف استاندارد ۲/۹۷ و حداقل و حداکثر نمرات ۸ و ۲۰ بوده و دارای دامنه تغییرات ۱۲ می باشد.
- ۸- ارائه درس به صورت بدیع غیر معمول از دیدگاه معلمان دارای میانگین ۱۴/۲۰ و انحراف استاندارد ۳/۲۸ و حداقل و حداکثر نمرات ۴ و ۲۰ بوده و دامنه تغییرات ۱۶ می باشد و از دیدگاه دانش آموزان دارای میانگین ۱۷/۲۸ و انحراف استاندارد ۳/۷۱ و حداقل و حداکثر نمرات ۹ و ۲۰ بوده و دامنه تغییرات ۱۱ می باشد.
- ۹- تأثیر انجام پرسشهای تدریجی و مستمر در یادگیری معلمان دارای میانگین ۱۳/۵۸ و انحراف استاندارد ۲/۶۲ و حداقل و حداکثر نمرات ۶ و ۱۹ بوده و دامنه تغییرات ۱۳ میباشد و از دیدگاه دانش آموزان دارای میانگین ۱۶/۴۲ و انحراف استاندارد ۳/۲۵ و حداقل و حداکثر نمرات ۵ و ۱۸ بوده و دامنه تغییرات ۱۳ می باشد.

نتایج تحلیل آماری داده ها

فرضیه (۱): بین مقدار تکلیف و یادگیری بهتر دانش آموزان رابطه وجود دارد. با توجه به نتایج بدست آمده بین مقدار تکلیف و یادگیری ارتباط مثبت و معنی داری در سطح ۹۹٪ از نظر هر دو دیدگاه (معلمان و دانش آموزان) وجود دارد بنابراین فرضیه اول تحقیق تأیید می شود.

فرضیه (۲): مشارکت دانش آموزان در فعالیت های کلاسی یادگیری آنها را افزایش می دهد. برای آزمایش این فرضیه از روش آزمون T تست استفاده گردید. با توجه به نتایج بدست آمده این فرضیه از هر دو دیدگاه در سطح اطمینان ۹۷٪ رابطه معنی داری بین متغیرهای تحقیق را نشان میدهد. بنابراین فرضیه ۲ تأیید میگردد.

فرضیه (۳): ارائه درس جدید با یادآوری مطالب از پیش آموخته شده یادگیری را افزایش می دهد. فرضیه فوق از طریق آزمون T تست محاسبه گردید مقدار T محاسبه شده از مقدار T بدست آمده از جدول (مبنا) بزرگتر می باشد. همچنین سطح اعتبار محاسبه شده برای این فرضیه $P=0/013$ است بنابراین فرضیه ۳ هم تأیید می گردد و می توان نتیجه گرفت که یادآوری مطالب از پیش آموخته شده بر میزان یادگیری دانش آموزان تأثیر می گذارد.

فرضیه (۴): استفاده از پاداشهای بیرونی در یادگیری دانش آموزان موثر است. برای آزمایش این فرضیه از آزمون T تست استفاده گردید. با توجه به اینکه T بدست آمده از جدول مبنا بزرگتر است پس میتوان نتیجه گرفت که فرضیه فوق تأیید می شود به عبارتی بین استفاده از پاداشهای بیرونی و میزان یادگیری رابطه معنی داری وجود دارد. سطح اعتبار این فرضیه $P=0/023$ است.

فرضیه (۵): آگاهی دانش آموزان از فعالیتهای آینده موجب یادگیری بیشتر است. این فرضیه با استفاده از آزمون T تست آزمایش گردید با توجه به اینکه T محاسبه شده از مقدار جدول (۲ مبنا) کوچکتر می باشد بنابراین فرضیه شماره ۵ رد می گردد به عبارتی آگاهی دانش آموزان از فعالیت های آینده تأثیر معنی داری بر روی میزان یادگیری دانش آموزان ندارد. مقدار سطح اعتبار محاسبه برای این آزمون $P=0/291$ می باشد.

فرضیه (۶): ارائه درسی توسط معلم به صورت بدیع و غیر معمول موجب یادگیری بهتر دانش آموزان می شود. این فرضیه از طریق آزمون T تست آزمایش گردید با توجه به اینکه مقدار T محاسبه شده از جدول (۲ مبنا) بزرگتر است بنابراین بین متغیرهای این فرضیه رابطه معنی داری وجود دارد و فرضیه تأیید می شود.

فرضیه (۷): انجام پرسشهای تدریجی و مستمر کلاسی در یادگیری دانش آموزان موثر است. این فرضیه از طریق آزمون T تست آزمایش گردید در سطح اطمینان ۹۹٪ بین متغیرهای این فرضیه رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. به عبارتی انجام پرسشهای مستمر و تدریجی موجب یادگیری بهتر دانش آموزان می شود.

بحث

معلمان غالباً درباره چگونگی پیشبرد انگیزش بیرونی اطلاعات زیادی دارند در کلاس از دادن ستاره و تبسم کردن با جشن ها و اردو، بعنوان پاداش برای عملکردهای شایسته و نگرشهای مشارکتی استفاده می کنند. حتی مجازاتها و تنبیهات معمول که برای اصلاح نگرشها و رفتارهای نامناسب دانش آموزان بکار می رود. مانند نکه داشتن دانش آموز پس از زنگ درس و جریمه کردن نیز عملی بیرونی جهت رسیدن به اهداف مطلوب تاکید دارند. (اسپالدینگ ۱۹۹۲).

الکایند (۱۹۷۰) اظهار کرده اگر به جوانان بیش از حد تعلیمات رسمی ارائه شود که مانع جذب کامل به اکتشافات خودشان شود. که کودکانی بار خواهند آمد که از نظر هوشی سوخته اند این بچه ها بعداً مانند کودک سوخته ای که از آتش فرار می کند از فعالیت های هوشی فرار خواهد کرد. (ترجمه یعقوبی و خوش خلق ۱۳۷۷)

اسپالدینگ (۱۹۹۲) معتقد است معلمانی که هدف آنها افزایش انگیزش درونی دانش آموزان خود در محیط تحصیلی است باید به خاطر داشته باشند که انگیزش درونی یک شخصی و بدون کمک دیگران و توضیح این نکته که چگونه یک موقعیت یا شیئی ظاهراً خطرناک در واقع بدون خطر است. (ترجمه کدپور ۱۳۶۸)

نتیجه گیری

ایجاد انگیزه در دانش آموزان ابتدایی کار دشواری نیست. والدین باید این نکته را در نظر داشته باشند که دانش آموزان ابتدایی رابطه خوبی با مدرسه ندارند و به سختی با محیط مدرسه ارتباط برقرار می کنند. بنابراین والدین باید توجه زیادی به شرایط کودکان داشته باشند و با توجه به شرایط از آنها حمایت کنند. با شناسایی مفهوم انگیزش و عوامل ایجادکننده انگیزه و تاثیر آنها بر فرآیند یادگیری و یاددهی، دست اندرکاران نهاد مقدس تعلیم و تربیت را در طرح ریزی ها و برنامه ریزی ها را یاری خواهد داد تا راههای مناسبی انتخاب کنند و با تنظیم برنامه های مطلوب آموزشی از به هدر رفتن سرمایه های ملی جلوگیری نموده و با ارتقاء سطح دانش و آگاهی افراد جامعه که عمدتاً نسل جوان و نوجوان می باشد ایفاء وظیفه نمایند. این پژوهش راه های ایجاد انگیزه جهت یادگیری بهتر در دانش آموزان را از دو دیدگاه دانش آموزان و معلمان مورد بررسی قرار داده است و هدف تحقیق شناخت راههای بهتر یادگیری و ایجاد انگیزه بیشتر در فراگیران و همچنین شناخت میزان رابطه بعضی از متغیرهای اثرگذار در یادگیری است. فرضیه های طرح شده در تحقیق عبارتند از:

- فرضیه ۱: بین مقدار تکلیف و یادگیری دانش آموزان ارتباط و همبستگی معنی داری وجود دارد.
- فرضیه ۲: بین مشارکت دانش آموزان در فعالیتهای کلاسی و یادگیری آنان ارتباط و همبستگی معنی داری وجود دارد.
- فرضیه ۳: ارائه درس جدید با یادآوری مطالب از پیش آموخته با یادگیری بهتر دانش آموزان ارتباط و همبستگی معنی داری وجود دارد.
- فرضیه ۴: بین استفاده از پاداشهای بیرونی و میزان یادگیری دانش آموزان ارتباط معنی داری وجود دارد.
- فرضیه ۵: با توجه به نتایج بدست آمده بین آگاهی دانش آموزان از فعالیتهای آینده و یادگیری آنان تفاوت معنی داری وجود ندارد.

- فرضیه ۶: بین ارائه درس به صورت بدیع و غیر معمول و یادگیری دانش آموزان همبستگی معنی داری وجود دارد.
- فرضیه ۷: بین پرسشهای تدریجی و مستمر و میزان یادگیری دانش آموزان ارتباط و همبستگی معنی داری وجود دارد.

پیشنهادات

بیشتر کودکان و دانش‌آموزان ابتدایی انگیزه بسیار کمی برای تحصیل دارند و آن‌ها ترجیح می‌دهند صبح تا شب فقط بازی کنند. والدین در این شرایط با ایجاد روش‌های علمی و موثر می‌توانند انگیزه در دانش‌آموزان را افزایش دهند و آن‌ها را به درس خواندن علاقمند کنند ایجاد انگیزه در دانش‌آموز به ظاهر کاری دشوار است. اما والدین می‌توانند با انجام کارهای زیر دانش‌آموزان را به درس خواندن علاقمند کنند:

عوامل بازدارنده را پیدا کنید

اولین قدم برای ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان پیدا کردن عوامل بازدارنده است. عواملی که موجب می‌شود دانش‌آموزان نتوانند درس بخوانند را پیدا کنید. کودکان ابتدایی به دلایل مختلف ممکن است انگیزه برای مطالعه نداشته باشند. یافتن ریشه این مشکل کاملاً به والدین بستگی دارد. شما باید عواملی را پیدا کنید که انگیزه کودکان را برای درس خواندن کم‌رنگ می‌کند. برخی از دلایلی که موجب می‌شوند دانش‌آموزان انگیزه لازم برای درس خواندن نداشته باشند به صورت زیر هستند:

- درک ضعیف از مطالب و مفاهیم درسی موجب می‌شود که دانش‌آموزان انگیزه لازم برای درس خواندن را نداشته باشند.
  - مسائل و مفاهیم درسی برای دانش‌آموزان مهم نیستند و چالشی برای آن‌ها ایجاد نمی‌کنند.
  - فعالیت‌های درسی مناسب با سبک یادگیری آن‌ها نیست.
  - اعتماد به نفس پایین در دانش‌آموزان موجب می‌شود آن‌ها انگیزه لازم برای درس خواندن را نداشته باشند.
  - استرس و اضطراب بیش از حد در مدرسه نیز یک عامل بازدارنده دیگر است.
- والدین می‌توانند با پیدا کردن این عوامل و حل آن‌ها موجب افزایش انگیزه در دانش‌آموزان شوند.

زمان مطالعه را برای دانش‌آموزان آسان‌تر کنید

یکی دیگر از کارهایی که والدین برای افزایش ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان می‌توانند انجام دهند، آسان نمودن زمان مطالعه است. اما این جمله چه معنایی دارد؟ والدین باید تمامی کارهای ممکن را انجام دهند تا کودکان و دانش‌آموزان هنگام مطالعه راحت و آسوده باشند. والدین برای ایجاد انگیزه در کودکان و دانش‌آموزان باید کارهای زیر را انجام دهند:

- ایجاد فضای آرام: یک فضای آرام و بدون حواس پرتی برای مطالعه دانش‌آموزان ایجاد کنید.
- غذا و نوشیدنی: زمانی که کودکان گرسنه هستند تمرکز بر روی یادگیری بسیار دشوار است. قبل از مطالعه و درس یاد گرفتن از این موضوع مطمئن باشید که کودکان به خوبی غذا خورده باشند.
- ابزارهای مناسب: والدین باید از این موضوع مطمئن باشند که مداد، پاک‌کن، ماشین حساب و سایر ابزارهای مهم در اختیار کودکان قرار دارند. زمانی که این ابزارها در اختیار دانش‌آموزان هستند وقت آن‌ها برای پیدا کردن این ابزارها تلف نمی‌شود و با انگیزه به درس خواندن ادامه می‌دهند.

همراه دانش‌آموزان یک برنامه مطالعه ایجاد کنید

دانش‌آموزانی که با برنامه عمل می‌کنند، عملکرد بهتری در مقایسه با سایر دانش‌آموزان دارند. داشتن یک برنامه مطالعاتی به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا آن‌ها در یک مسیر مشخص و معین حرکت کنند. والدین باید در پایان هر روز با کودکان، برنامه روز بعد را طراحی کنند. کودکان خودشان نیز باید در انجام این برنامه‌ریزی به والدین کمک کنند و برنامه را خودشان تنظیم کنند. زمانی که دانش‌آموزان خودشان برنامه‌ریزی می‌کنند با روند درس‌های خود بیشتر درگیر می‌شوند. برنامه دانش‌آموزان باید شامل موارد زیر باشد:

- انجام تکالیف روزانه را مشخص کنید.
- مدت زمان لازم برای انجام هر درس را تعیین کنید.
- مدت زمان استراحت و درس خواندن را مشخص کنید.

• اولویت درس‌ها و تکالیف را مشخص کنید.

یک سیستم پاداش ایجاد کنید

بدون شک یکی از مهم‌ترین کارهایی که والدین برای افزایش ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان می‌توانند انجام دهند، ایجاد سیستم پاداش است. والدین باید به همراه دانش‌آموزان یک سیستم پاداش ایجاد کنند. اما سیستم پاداش چه معنایی دارد؟ به عنوان مثال اگر دانش‌آموزان بتوانند درس‌های خود را در زمان مشخص تمام کنند پس از درس می‌توانند تلویزیون نگاه کنند. این سیستم پاداش کاملاً به والدین بستگی دارند و آن‌ها با توجه به علایق کودکان خود می‌توانند این سیستم پاداش را ایجاد کنند.

استرس و اضطراب را محدود کنید

ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان توسط والدین انجام می‌شود و والدین بهترین کارها را می‌توانند برای دانش‌آموزان انجام دهند. والدین باید استرس و اضطراب کودکان را تحت کنترل داشته باشند. اگر کودکان استرس داشته باشند این موضوع بر درس خواندن آن‌ها تاثیر می‌گذارد یا حتی ممکن است این استرس انگیزه کودکان را برای درس خواندن ضعیف کند. والدین می‌توانند زمان بیشتری را با کودکان سپری کنند و در مورد احساس و افکار کودکان با آن‌ها صحبت کنند. این موضوع موجب می‌شود استرس دانش‌آموزان کمتر شود و با انگیزه بیشتری درس‌های خود را مطالعه کنند. والدین باید از این موضوع مطمئن باشند که کودکان هیچگونه استرس و اضطرابی ندارند. در مورد مدرسه و تکالیف با دانش‌آموزان صحبت کنید و بعد از مطالعه درس با آن‌ها بازی کرده و با آن‌ها وقت بگذرانید. انجام فعالیت‌هایی مانند نقاشی، گوش دادن به موسیقی و ... می‌تواند استرس کودکان را کاهش دهد.

بر روی یادگیری تمرکز کنید نه نمرات بالا

بسیاری از والدین تنها بر روی نمرات دانش‌آموزان تمرکز می‌کنند و اگر دانش‌آموزان نمرات کمی کسب کنند آن‌ها را سرزنش می‌کنند. این موضوع بسیار نادرست است، زیرا دانش‌آموزان انگیزه خود را برای درس خواندن از دست می‌دهند. والدین بهتر است به جای تمرکز بر روی نمرات بر روی یادگیری دانش‌آموزان تمرکز کنند. به عنوان مثال زمانی که کودکان یک مساله ریاضی را حل می‌کنند آن‌ها را تشویق کنید. از این موضوع مطمئن شوید که آن‌ها مفاهیم را یاد گرفته‌اند. اگر می‌خواهید انگیزه دانش‌آموزان افزایش پیدا کند از آن‌ها بخواهید مفاهیم را توضیح دهند.

دانش‌آموزان را برای انجام اهداف کوچک تشویق کنید

والدین باید فرزندان خود را تشویق کنند تا اهداف مطالعاتی کوچک برای خود معین کنند. این موضوع به کودکان کمک می‌کند تا با انگیزه بیشتری درس‌های خود را مطالعه کنند. به عنوان مثال از دانش‌آموزان بخواهید فقط یک مبحث از آموزش محیط و مساحت را در ریاضی مطالعه کنند. زمانی که دانش‌آموزان فقط یک مبحث را یاد می‌گیرند با انگیزه بیشتری سایر درس‌ها را مطالعه می‌کنند. تعیین اهداف کوچک به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا در صورت موفقیت اعتماد به نفس بیشتری داشته باشند. تعیین اهداف کوچک هنگام مطالعه می‌تواند به صورت زیر باشد:

- یک بخش مشخص از درس ادبیات، ریاضی یا... را انتخاب کنید.
- ۱۰ سوال از یک درس را برای کودکان مشخص کنید تا آن‌ها را یاد بگیرند.
- یک درس را برای آن‌ها مشخص کنید تا در ۲۰ دقیقه مطالعه کنند.

تکنیک‌های مختلف را امتحان کنید

یکی از نکات مهمی که والدین باید آن را در نظر داشته باشند، استفاده از روش‌ها و تکنیک‌های مختلف است. تمامی دانش‌آموزان با یک روش به درس خواندن علاقه پیدا نمی‌کنند و انگیزه مطالعه در آن‌ها ایجاد نمی‌شود. هر دانش‌آموز روش

متفاوتی برای یادگیری و آموزش نیاز دارد. اگر تنها از یک روش برای آموزش کودکان استفاده کنید و آن‌ها در این روش درس را یاد نگیرند، انگیزه آن‌ها برای درس خواندن کاهش پیدا می‌کند. تکنیک‌ها و روش‌های مطالعه مختلفی را امتحان کنید تا متوجه شوید فرزند شما با کدام روش مطالب را بهتر یاد می‌گیرد.

زمان استراحت را فراموش نکنید

اگر به دنبال ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان ابتدایی هستید نباید استراحت را فراموش کنید. این یک طرز فکر بسیار اشتباه است که دانش‌آموزان از ابتدای صبح تا انتهای شب فقط درس بخوانند. انجام تکالیف مدرسه کار بسیار مهمی است اما مغز انسان نمی‌تواند پشت سر هم فقط درس بخواند و در یک کار تمرکز کند. دانش‌آموزان باید زمان‌های خود را به درستی تنظیم کنند تا نه تنها زمان مطالعه لازم داشته باشند بلکه بتوانند یک زمان لازم برای استراحت نیز داشته باشند. والدین برای تنظیم زمان استراحت می‌توانند کارهای زیر را انجام دهند:

- زمان مشخصی را برای استراحت و زمان مشخصی را برای درس خواندن مشخص کنید.
- بعد از هر مطالعه ۳۰ دقیقه‌ای به دانش‌آموزان یادآور شوید که استراحت کنند.
- زمان استراحت را ۵ الی ۱۵ دقیقه تنظیم کنید.

تمرین و تکرار را به دانش‌آموزان آموزش دهید

یکی از روش‌هایی که موجب می‌شود انگیزه دانش‌آموزان برای مطالعه درس افزایش پیدا کند، تمرین و تکرار است. به عنوان مثال فرزند شما مبحث مساحت و محیط را به خوبی یاد نگرفته است. او نباید به سراغ یادگیری سایر مفاهیم ریاضی برود. از این موضوع مطمئن شوید که کودک شما با تمرین و تکرار این مبحث را یاد بگیرد. همین موضوع به نظر ساده موجب ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان می‌شود. آن‌ها یاد می‌گیرند با تمرین و تکرار تمامی مباحث را آموزش ببینند.

از کودکان خود حمایت کنید

اگر می‌خواهید ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان بیشتر شود باید به عنوان والدین همیشه از آن‌ها حمایت کنید. زمانی که کودکان حمایت والدین را احساس کنند کارهای خود را با انرژی بیشتری انجام می‌دهند. اگر کودکان بدانند تحت هر شرایطی چه نمره کم بگیرند چه نمره بالایی داشته باشند والدین از آن‌ها حمایت می‌کنند بدون استرس درس‌ها و تکالیف خود را مرور می‌کنند.

یک فضای مطالعه با آرامش ایجاد کنید

بسیاری از والدین تصور می‌کنند که درس خواندن تنها راز موفقیت برای دانش‌آموزان است. اما این نکته را در نظر نمی‌گیرند که کودکان باید در یک محیط آرام و بی سروصدا درس بخوانند. اگر به دنبال ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان ابتدایی هستید باید یک فضای آرام برای مطالعه آن‌ها در نظر داشته باشید. محیط آرام و بدون حواس پرتی برای مطالعه کودکان یک مکان بسیار مناسب است.

سخن آخر

ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان ابتدایی کار دشواری نیست. والدین باید این نکته را در نظر داشته باشند که دانش‌آموزان ابتدایی رابطه خوبی با مدرسه ندارند و به سختی با محیط مدرسه ارتباط برقرار می‌کنند. بنابراین والدین باید توجه زیادی به شرایط کودکان داشته باشند و با توجه به شرایط از آن‌ها حمایت کنند.

منابع و مراجع

- [۱] اسپالینگ، چریل لین، ۱۳۷۷، انگیزش در کلاس درس، مترجمان ایرج خوش خلق و حسن یعقوبی، ناشر دانشگاه تربیت معلم تبریز
- [۲] برزعلی، پوریا، ۱۳۹۵، فراری ها از درس بخوانند، تهران، انتشارات پیک ریحان
- [۳] دیانی، محمد حسین؛ تقی پناهی، فاطمه، ۱۳۸۷، بررسی عوامل موثر بر انگیزه های مطالعه در دانش آموزان ابتدایی و راهنمایی، نشریه کتابداری و اطلاع رسانی، ص ۲۹ تا ۵۶
- [۴] رحیمی، حسین؛ ۱۳۹۳، لذت مطالعه : چگونه کودک خود را کتابخوان کنیم، تهران، انتشارات نظری
- [۵] کارول دوک، ۱۳۹۹، کتاب طرز فکر: روانشناسی نوین موفقیت، مترجم شهلا ثریا صفت، چاپ چهاردهم، تهران، انتشارات نشر نوین
- [۶] کدپور، پروین، ۱۳۹۶، روانشناسی یادگیری از نظریه تا عمل، ناشر سازمان سمت، چاپ چهارم
- [۷] مارشال ربو، جان، ۱۴۰۰، انگیزش و هیجان، ترجمه یحیی سید محمدی، ویراست هفتم، تهران، موسسه نشر پیرایش.
- [۸] مشهدی فراهانی، ملکه؛ عرب بیگی، علیرضا؛ ۱۳۹۷، انگیزش و هیجان، انتشارات وانیا
- [۹] وین ک. هوی وسیسل ج. میسکل، ۱۳۹۹، تئوری، تحقیق و عمل در مدیریت آموزشی، ترجمه دکتر میر محمد سید عباس زاده- انتشارات ارومیه.
- [۱۰] موسی رضانی، سونیا، ۱۳۹۰، تاثیر آموزش چندرسانه ای و سخنرانی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی و خودتنظیمی دانش آموزان از راه دور، نشریه فناوری آموزش، شماره ۱ دوره ۶، ص ۴۵ - ۵۷